

Búðini, var áhugaður fyri øllum bókum. Tá fingur vit nakað at velja í.

Bert brúkt sitt bygdamál

— Hvat var tað fyrsta, tygum festi á blað og sum kom út?

— Tað var ein lítill søga, sum eitur Høgni hin gamli. Hon stóð í Varðanum. Eg skrivaði hana, tí eg hevði lisið okkurt færoyskt, sum var komið fram. Og eg sat og hugsaði um, at tað hevði verið ein stuttleiki at skriva eftir tí máli sum var í bygdini. Og tað var hendan stuttsegan. Síðan havi eg brúkt mitt bygdamál.

— Var tað nakað í kringumstøðunum í Skálavík sum framdi skrivning tygara?

— Tað dugi eg ikki at siga. Líkt er til tað. Líkt er til, at ein hugur hevur verið í mær til at skriva. So var eg eisini darvaður sum smádrongur, tí eg var sjúkligur og hevði songarlegur viðhvørt. Tá longdist eg eftir at sleppa út at spæla við børnini og tað gjørdi ein longsul í mær sum kundi gera nakað til hetta.

— Sum eg havi skilt, var tað eisini undir einari sjúkraleigi í Danmark í 1927, at tygum av álvara fóru at skriva!

— Ja, tað er so. Tá skrivaði eg tað fyrsta handritið til Lognbrá.

Mátti gera sitt ítarsta

— Høvdu tygum hugsað leingi um at skriva hesa skaldsøguna?

— Tað hevði eg nokk, men eg hevði jú hendurnar fullar. Eg gekk jú til fyrilestrar og alt hetta her. Og vánaligur hevði skúlagangurin verið í barna-

árunum, so eg visti, at eg mátti at gera tað allar ítarsta fyrri at koma nær inn í hesi tingini á skúlanum. (Hans J. Jacobsen læs um hetta mundið á landbúnaðarháskúlanum í Keyptmannahavn, blaðm.).

— Hetta var kanska orsökini til, at tygum ikki fóru fyrr at skriva? — Ja, tað hevur tað sikkurt verið, og deils var jú eisini umborð á skipi og til deils arbeiddi eg heima. Vit vóru triggir brøður og vit skiftust um at vera heima og hjálpa pápanum við tí sum skuldi gerast. (Pápin var bóndi á Stovufestinum í Skálavík.

Lænti pengar til bókaútgávu

— Hvussu var tað at geva eina bók út í Føroyum tá?

— Eg var so væl tikin um av ungmannafelagnum í Havn. Og tað var Zakarias Niclasen, sum hevði alt stríðið av at fáa bókina út. Felagið Vardín gav Lognbrá út, men tað var Zakarias, sum setti alt hetta í gongd. Hann var formaður í ungmannafelagnum, sum tey kallaðu Merkið.

— Tað var torført at geva eina bók út tá, er tað kanska framvegis torført?

— Ja, tað er ógvuliga torført. Eg hevði tað soleiðis upp gjøgnum árin, at eg lænti pengar fyrri at fáa bókina út og so kundi man rokna við eini fyra árum áðrenn man fekk teir aftur. Og summir komu ongatið.

— Vil tað siga, at tygum hava sett til fíggjarliga fyrri at fáa eina bók út?

— Ja, tað havi eg gjørt. Líka til út móti tí tíðini, tá Emil Thomsen fór at geva út.

Fólk hava kent seg aftur

— Um vit venda aftur til

sjálvan skaldskapin — í hvønn mun hava tygum brúkt livandi fyrimyndir?

— Eg havi brúkt livandi fyrimyndir — høvudspeksónarnir fyrst og fremst — víða, men ikki soleiðis at man gongur fólkni av nær. Tað var í hvørt fall tað, eg legði upp til.

— Er tað hent seg, at fólk, sum hava kent seg aftur, hava gjørt vart við seg?

— Tað er tað, men ikki soleiðis at tað bleiv illstøða av tí.

— Hava tygum verið noyddur at givið eina umbering?

Nei, nei.

— Í hvørji bók eru flestu livandi persónar frá tygara samtíð brúktir?

— Nú dæmar mæl illa at svara, flennur Heðin Brú.

— Um eg giti Leikum fagurt?

Bert fyrsti partur av leikum fagurt kom út

— Ja, har eru fleiri livandi persónar í, men eg skrivaði bara fyrsta part av tí bókini og lat ikki hin koma út. Eg var tænastumaður og ferðaðist um Føroyar og kundi ikki leggja meg út við hvønn mann. Heldur ikki við fáar menn. Eg mátti kunna koma allastaðni. Eg lat vera við at fara seguna víðari.

— Tað vóru kanska ov nógvir, sum kendu seg aftur?

— Tað var ikki eiðasørt. — Tygum hava ikki hugsað um at fullføra hana?

— Nei, nei, yvirhøvdur ikki. So mikið meir sum at min slekt eisini var fyri skotum. So tað bar ikki til.

— Leikum Fagurt er um politískt viðurskipti. Í hvønn mun hevur politiska stóðan í Føroyum serliga í triatiárunum og fjórutiárunum ávirkað skaldskapin?

— Ja, upp í gjøgnum triatiárinu og longur upp var hart og stórt stríð og eg hevði minar meiningar um tað, men eg arbeiddi úti millum øll og eg vildi ikki upp á nakran máta vera soleiðis, at eg skuldi bliva burturvístur av politiskum orsökum.

— Er stríðið í seinri helvt av triatiárunum, jarðarstríðið t.d., eitt evni tygum høvdu havt hug at brúkt sum evni at skriva um?

— Ja, bara skemtliga.

Ikki serligur »partimaður«

— Sambært fundarfrásøgnunum í gerðabókini hjá Suðurstreymoyar Javn-

aðarfelag sóknast tygum fleiri ferðir eftir einum meira hugsjónarligum orðaskifti. Lá tað hugsjónarliga á láni?

— Ja, tað gjørdi tað nokk, men eg havi ikki verið nakar serligur, um man so má siga, »partimaður«. Eg havi valt javnaðarmenninar, síðan teir komu upp í. Eg havi minar meiningar, men havi ongatið soleiðis gingið upp í hetta. Eg havi havt ov nógv um at vera til tað. Eisini havi eg húsad um, at tað ber ikki til at vera »partimaður«, tá man skal kunna koma til hvønn mann. Hetta við floksarbeiði má ikki koma fram í arbeiðinum.

— Meina tygum, at tilknýti til ávísan politiskan flokk kann darva samstarvi við fólk?

— Tað ger tað saktans. — Men eru ikki nøkur av demokratiskum rættindunum í samfelagnum tá sett til vikis?

— Tað kann ikki nokkast. Vit hava jú frítt at skriva, meina og tosa, men eg feldi tað soleiðis, at eg vildi vera friur yvir fyri hvørjum.

— Tygum hava einaferð sagt, at høvundavirksemið tygara einki hevði við politisku stóðutakan tygara at gera. Hvat so við einari søgu sum Bolli í Grágerði. Er hon ikki ein verja fyri teimum happaðu og undirkúgaðu og er harvið politiskt rit?

— Ikki politiskt sum soleiðis, men sjálvandi tekur man lut í at skriva um menniskju, sum vera plágað og pind. Tað er so líka til at skriva um tað. Og tað havi eg skrivað um í nógvum søgum.

Ein álvarsbók

— Feðgar á ferð verður av mongum roknað at vera ein skemtisøga. Hvat var tygara ætlan við bókini?

— Eg havi tikið hana fyrri at vera heilt álvarsliga. Hesin gamli maðurin var umboð fyrri gomlu tíðina — fyrst eg fór at skilja nakað og útfetir. Hann

var heilgjørdur av tí gomlu innstillingini, meðan synir hansara, sum vóru vaksnir og vóru komnir til skips, vóru, um man so má siga, hálvgjördir í tí nýggju tíðini. Ketil, sum egið neyðardýr, var goymdur inni, tí tey høvdu roknað við, at hann formáddi sær ikki at vera nakrastaðni. Tað var ein misfatan hjá foreldrunum.

Í dag verður tikið hond um eitt slíkt neyðardýr

— Høvði tað verið í dag, so var tað sætt heilt annarleiðis upp á tað. Nú tekur almenningurin sær av í gjøgnum skúlskap at hjálpa teimum, sum kanska ikki eru so kná sum tey vanligu. Tá var zinki soverðið. Eingin hjálpti honum og gav sær far um hann. Tað var tað sum lá aftanfyrri. Nú er alt vent upp og niður og nú verður eitt soverðið neyðardýr tikið um hond og hjálpt tað ið hjálpast kann. Nei, bókini var meint sum ein álvarsbók, sjálvt um tað kundi vera okkurt skentiligt uppi í millum.

— Skaldskapur tygara hevur nógvan humor tá fyrstu tíðina, men seinni fjarar hann burtur. Er tað av tilvild ella beivist?

— Nei, tað er ikki beivist, og eg havi ikki varnast tað sjálvar, at tað er soleiðis, men tað er stutt síðani, at ein maður kom til mín og spurdi, hvussu tað bar til. Men eg havi yvirhøvdur ikki hugsað um tað. Tað er ikki tað, at eg gangi og eri ókátur. Tað er eingin ætlan við tí.

Vil hava fólkasamfelið eitt fet fram

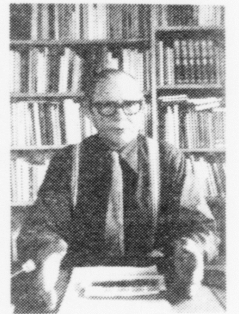
— Í bókunum Feðgar á ferð og Tað stóra takið víðgera tygum broytingarsamfelið og tygum taka undir við framburðinum...?

— Ja, tað hevur verið meiningin. Fyri uttan at vera ov óargaligur við ta gomlu tíðina havi eg havt lyndi til at vera millum tey, sum vilja hava fólkasamfundnið eitt fet fram.

— Samfelið er komið nógv fet fram, men er vælferðarsamfelið, vit liva í, blivið ov materialistiskt?

— Jú, tað er so heilt vist, at samfelið er komið mong fet fram í mangar mátar. Men eg haldi ikki, at tað er blivið ov materialistiskt. Bera vit Føroyar saman við onnur samfelið, haldi eg vit skulu lata nokk so væl at. Nú er tað soleiðis, at tað hendir so nógv fyrri at

hjálp teimum, sum hava hjálpt fyrri neyðini. Tá eg var barn var einki, og nú fáa øll hjálpt, um tað eru nakrir møguleikar fyrri at fáa hjálpt. Og neyðardýr, sum ganga í millum okkum, ganga, eftir sum eg havi upplivað, nógv meira óhappað enn fyrr. Tey, sum minnu máddu, komu ofta undir happið.

Tiðarskiðið heilt gjøgnumført

— Hava vit blakað ov nógv fyrri borð av gamla siðarvinum?

— Eg haldi ikki, at eg kann siga tað. Tí, tað er soleiðis, at innstilling og tíð skiftist við hvørt ættarlið og hetta skiftið er heilt gjøgnumført — tað er normalt. Eg skal taka upp aftur, at eg haldi, samanborið við onnur samfelið, vit við rimuligheit kunnu meta okkum við, at so skulu vit lata væl at tí, sum er hent í Føroyum.

— Hvussu ber tað til, at tygum hava brúkt tíð og krefst upp á at týða bókur, tá tað kennist sum tygum hava hópin av skaldsligum at oysa av?

— Tað eri eg ikki maður at svara fyrri, men tað hava verið tær tíðir í mínum lívi, at eg ikki havi havt yvirskot til at skriva bókur, so havi brúkt at týða.

Ferðingin nógv verd

— Nú vóru tygum landbúnaðarráðgevi í mong harrans áv og í fleiri av søgunum eru tygum kringlandið. Inspireraði hendan ferðingin nógv?

— Ja, tað gjørdi hon. Eg segði, at eg skrivaði mitt móðurmál, tá eg nú var komin í gongd við at skriva, og tað er rætt. ~~Ikki~~ men tað er ikki soleiðis, at eg ikki havi fingið frá bygdunum nógv gott mál. Tað var gjarna soleiðis, at eg hevði skyldu til, tá eg kom í eina bygd og skuldi gista, at halda roðu um kveldið. Tað gjørdi eg so og har kom eg í hósag við nógv fólk. Eg feldi ongatið, at eg var illa komin nakra-